

LÄNSSTYRELSEN KALMAR LÄN INFORMERAR

FISKEVÅRDSPLAN KALMAR LÄN

FISKEVÅRDSPLAN KALMAR LÄN

Meddelande 2007:03

ISSN 0348-8748

ISRN LSTY-H-M--2007/03--SE

Utgiven av:	Länsstyrelsen Kalmar län
Ansvarig enhet:	Samhällsutvecklingsenheten
Projektansvarig:	Anders Kjellberg
Författare:	Tobias Borger, Per Markus Jönsson, Anders Kjellberg
Omslagsbilder:	Kräftfiske, Elfiskelokal Stensjö by, Malprovfiske. Foto: Mattias Persson
Tryckt hos:	Högskolans tryckeri, Kalmar
Upplaga:	25

Innehållsförteckning

	Sida
Inledning	4
Bakgrund	4
Föreslagna fiskevårdsåtgärder	4
Generella fiskevårdsåtgärder	4
Metodik	5
Urval och generaliseringar	5
Principer för åtgärdsförslag	5
Åtgärdsförslag	6
Motala Ström	67000 7
Vindån	69000 11
Kustområde	69070 15
Storån	70000 19
Kustområde	70071 21
Botorpsströmmen	71000 29
Kustområde	71072 37
Marströmmen	72000 39
Kustområde	72073 43
Virån	73000 49
Kustområde	73074 53
Emån	74000 57
Kustområde	74075 69
Alsterån	75000 75
Kustområde	75076 83
Snärjebäcken	76000 87
Kustområde	76077 89
Ljungbyån	77000 93
Kustområde	77078 99
Hagbyån	78000 101
Kustområde	78079 105
Bruatorpsån	79000 109
Kustområde	79080 113
Lycebyån	80000 115
Nättrabyån	81000 117
Ronnebyån	82000 119
Kustområde	119000 121
Åtgärdsperiod 2007-2010	129
Översiktlig beskrivning av åtgärdsbehovet	129
Målsättning och strategi	129
Förväntad effekt för perioden	129
Åtgärdsförslag med motiv	129
Samordning med andra insatser	131
Uppföljningsinsatser	131
Tillsynsstrategi	131
Översiktlig kostnadsbedömning	131
Finansieringskällor	131
Referenser	132

Inledning

Fiskevård är ett stort ämnesområde som kan tolkas på flera olika sätt. Utgångspunkten för all fiskevård är dock att bidra till ett livskraftigt yrkes- och fritidsfiske med socioekonomiska fördelar och att fiskbestånd och deras livsmiljöer bevaras för framtiden och biologisk mångfald.

”Fiskevårdsplan Kalmar län” syftar till att ge en samlad bild över de viktigaste fiskevårdsåtgärderna i länet för att uppnå nämnda mål. Åtgärdsförslagen berör både söt- och brackvattensmiljöer.

Bakgrund

Under en lång tid var fiskevård en förbisedd företeelse vid byggnation av vattenkraftverk, kvarnar, dammkonstruktioner och vägar samt vid utdikningar och olika rensningsföretag. Behovet av fiskevårdande åtgärder är därför betydande vilket också har visat sig i Kalmar län via genomförda biotopkarteringar, inventeringar av vandringshinder och kartläggning av olika arters rekryteringsområden.

Under 1900-talets senare hälft var länets fiskevård i sötvatten till stora delar inriktad på åtgärder för laxartad fisk. Till följd av rekryteringsproblem för vårlekande sötvattensarter i Kalmarsundsregionen har vi dock börjat ta allt större hänsyn till de simsvaga fiskarterna vilket även gynnar övrig vattenfauna, t. ex. vid åtgärder förbi vandringshinder.

Framtagen plan är en del av det fortsatta fiskevårdsarbetet i Kalmar län men också en redovisning av det uppdrag som Fiskeriverket aviserade 17 maj 2006 (FIV Dnr 24-80-06). Arbetet har enligt instruktion samordnats med länsplanen för biologisk återställning i kalkade vatten 2006-2010 (NV Dnr 723-1921-06).

Föreslagna fiskevårdsåtgärder

Planens åtgärdsförslag är specificerade till typ av åtgärd och plats och kan grovt delas in enligt nedan.

Biotopvård

- Anläggning av våt- och översvåmningsmarker
- Lekgrus
- Vegetationsrensning
- Lägga tillbaka sten/block
- Beskuggningsåtgärder (träd/buskriddå) m.m.

Fiskvägar

- Omlöp
- Tekniska fiskvägar
- Ålyngelledare
- Utvandringsmöjligheter m.m.

Åtgärdsunderlag

- Provfisken.
- Biotopkarteringar

Generella fiskevårdsåtgärder

Utöver planens åtgärdsförslag nämner vi här några generella åtgärder som bör beaktas för Kalmar läns framtida fiskevårdsarbete.

Fiskutsättningar

- Stödutsättning (ål, flodkräfta, lokala öringstammar)
- Återintroduktion (mört, flodkräfta)

Förändringar i fiskerilagstiftningen

- Fångstbegränsningar i det fria handredskapsfisket
- Lekområdesfredning
- Förvaltningsmodeller för enskilt kustvatten
- Fredningstider

Grundforskning

- Utvandringsproblematik vid vattenkraftverk (smolt, ål)
- Betydelsen av yngeldrift från kustnära sötvatten till kustlevande bestånd av vårlekande sötvattensarter

Metodik

Fiskevårdsplanens åtgärdsförslag baseras på en omfattande genomgång av olika inventeringar, genomförda undersökningar och tidigare fiskevårdsplaner för respektive avrinningsområde.

Urval och generaliseringar

För att få en överskådlig fiskevårdsplan där dom mest angelägna åtgärdslokalerna finns med har det varit tvunget att göra vissa prioriteringar. Generellt sett har det lagts stor vikt på åtgärder i större vattendrag och tillhörande biflöden med kända lekbestånd av lax, öring och/eller vårlekande sötvattensarter från kustzonen. Åtgärdsförslag nära kusten som möjliggör fiskvandring till lämpliga biotoper längre uppströms är ofta högre prioriterade än åtgärdsförslag långt upp i avrinningsområdenas källflöden. Undantag finns exempelvis för åtgärder långt upp i systemen där man kan förvänta sig positiv effekt på bestånd av flodpärlmussla. Kustområdenas åtgärdsförslag är till stora delar hämtade från högt prioriterade åtgärder i två inventeringar av lek- och uppväxtområden för Kalmar läns kustbestånd av gädda och abborre (Borger 2002; 2003) och i de fall det förekommer biotopkarteringar, inventeringar och fiskevårdplaner som berör havsöringsförande vattendrag.

För att ytterligare begränsa planens åtgärdsförslag föreslås även biotopvård för en längre sträcka av ett vattendrag istället för enskilda lokaler. Många biotopvårdande åtgärder är inte heller motiverade såvida inte vandringshinder längre nedströms åtgärdas först. De sträckor som avses finns oftast i vattendrag med bestånd av flodpärlmussla och/eller har skydd för lax- och havsöringsvandring och för i sammanhanget intressanta biflöden, exempelvis Nötån, Gårdvedaån, Sällevadsån och Pauliströmsån för Emån.

Principer för åtgärdsförslag

Biotopvård

- Våt- och översvåmningsmarker för vårlekande sötvattensarter i kustzonen ska i så stor utsträckning som möjligt anläggas där de tidigare funnits för att minimera konflikter med motstående fiskintressen (öring).

Fiskvägar

- Omlöp/utrivning är alltid det första alternativet vid byggnation av en fiskväg för att tillgodose simsvaga fiskarters uppvandringsmöjligheter.
- Ålyngelledare kan motiveras även om man utestänger övrig fiskfauna p.g.a. för höga kostnader för omlöp.
- Utvandringsmöjligheter måste alltid tillgodoses vid byggnation av fiskväg vid kraftverksstationer.
- Naturliga vandringshinder är naturens barriärer och ska inte åtgärdas.

Åtgärdsunderlag

- Provfisken är föreslagna för lokaler med indikation på värdefulla fiskbestånd.
- Biotopkarteringar är föreslagna där kunskapsunderlaget är för litet för att kunna föreslå korrekta åtgärdsförslag.

Åtgärdsförslag

Nedan följer alla avrinningsområden som berör Kalmar län med tillhörande åtgärdsförslag. Varje område inleds med en översiktskarta och en kortare beskrivning följt av åtgärdsförslagen. Gråmarkerade förslag visar att de sammanfaller med åtgärder föreslagna i den biologiska återställningsplanen för kalkade vatten. Åtgärderna är dessutom prioriterade från 1 till 4 ur ett länsperspektiv.

Kustområde 75076

Total areal: 133 km²
Areal inom Kalmar län: 133 km²
Total vattenareal: 0,2 km²
Antal sjöar i Kalmar län > 1 ha: 3 st (0,1 km²)

Kustområde 75076 är ett mindre avrinningsområde som mestadels avvattnas av Nävraån på gränsen mellan Mönsterås och Kalmar kommun. Området är sjöfattigt med en flack landskapsbild rik på jordbruksmark. Syftet med åtgärderna i området är att skapa förbättrade lekförhållanden för vårlekande sötvattensarter. Förutsättningar finns både vid kusten och vid de ur fiskevårdssynpunkt intressanta vattendragen Slakmörediket och Danesjökanalen.

I Fiskeriverkets elfiskeregister och sjöprovfiskeregister finns 1 resp. 0 st lokaler/sjöar registrerade (www.fiskeriverket.se).

Uppgifter om vandringshinder och åtgärdsplatser har i huvudsak hämtats från inventeringar av lek- och uppväxtområden för gädda och abborre utförda av Länsstyrelsen i Kalmar (Borger 2002; 2003).

251. Nateviken

6309126 1538937

Åtgärd: Biotopvård, vegetationsrensning. Nateviken har skyddat läge och området har en del småbåtsbryggor. För att bevara lekområden är det önskvärt att återskapa och förbättra kontakten mellan Nateviken och utanföriggande vatten i norr.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 3

252. Kårpemålaviken

6308194 1538803

Åtgärd: Biotopvård. Viken har tidigare varit längre men har delats av en anlagd väg. Vårleken skulle kunna gynnas av att återskapa inre delen av viken genom att öka vattnets möjlighet att passera vägbanken.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 3

253. Nävraån

6307270 1538725

Åtgärd: Åtgärdsunderlag, biotopkartering. Kunskapen om Nävraåns vattensystem är för liten för ingående åtgärdsförslag. Förslagsvis bör en biotopkartering föregå vidare åtgärder i vattendraget.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 2

254. Nävraån

6307270 1538725

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Nävraåns mynningsområde lämpar sig väl för att skapa nya lekvåtmarker.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 3

255. Fågelviken

6307000 1538814

Åtgärd: Biotopvård. Fågelvikens södra del utnyttjas som småbåtshamn och mindre muddringsarbeten har utförts längs objektets sydostliga strand för att underlätta båttrafik. Möjligtvis har uppgrundningen påskyndats något av den väg som anlagts från fastlandet till Fårö. Det är önskvärt att förbättra vattnets cirkulationsmöjligheter i nord-sydlig riktning och hindra fortsatt uppgrundning. Muddring kan bli aktuellt.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 3

Fågelviken. Foto: Tobias Borger

256. Slakmörediket

6303502 1538206

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Slakmörediket är 5,5 km långt och har 5 m fallhöjd. Mynningsområdet utgörs av ett mindre vassområde där det är lämpligt att anlägga ytterligare våtmarker.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 1

257. Danesjökanalen

6302656 1537970

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Dikets sista 0,5 km rinner längs ett 20-100 m brett bladvassområde där det ur leksynpunkt är lämpligt att anlägga våtmark men möjligheter finns även längre uppströms i kanalens väg genom jordbrukslandskapet. Vidare skulle det vara gynnsamt att återskapa vattenspegeln i vassområdet nordväst om båthamnen.

Målart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 1

Danesjökanalen. Foto: Tobias Borger

258. Kustvatten norra Kalmar kommun

6299284 1539308

Åtgärd: Övrigt, bildande av Fiskevårdsområde.

Prioritet: 3

259. Klumpuddsviken

6299304 1537363

Åtgärd: Biotopvård. Klumpuddsvikens inre delar omges helt av bladvassbälten. För ökad åtkomst för fisken är det viktigt att återskapa och förbättra kontakt mellan Klumpuddsviken och utanförliggande vatten vid smal passage mellan fastlandet och Lillön.

Målart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 4

Snärjebäcken 76000

Total areal:	285 km ²
Areal inom Kalmar län:	285 km ²
Total vattenareal:	3 km ²
Antal sjöar i Kalmar län > 1 ha:	19 st (2 km ²)

Snärjebäckens källområde ligger kring Stensjön i Nybro kommun och mynnar i Östersjön sydost om Rockneby, Kalmar kommun. Snärjebäcken förses även med vatten från Alsterån via en bifurkation. Avrinningsområdet består till största delen av skogsmark, men bitvis omgärdas bäcken av ett kulturlandskap med höga naturvärden. Större sjöar saknas och bäcken är viktig som vandringsled för vårlekande sötvattensarter och öring på hösten. Föreslagna åtgärder syftar till att gynna leken av både öring och vårlekande sötvattensarter.

Avrinningsområdet berörs av Stensjöns fiskevårdsområde.

I Fiskeriverkets elfiskeregister och sjöprovfiskeregister finns 1 resp. 1 st lokaler/sjöar registrerade (www.fiskeriverket.se).

Snärjebäcken har en förbudszon i mynningsområdet till skydd för uppvandring av laxartad fisk.

Uppgifter om vandringshinder och åtgärdsplatser har i huvudsak hämtats från inventering av vandringshinder utförd av Kalmar läns hushållningssällskap (Lennartsson 1994, meddelande 1994:7 del 1).

260. Snärjebäcken

6296298 1536688

Åtgärd: Biotopvård. Biotopförbättring för öring på utvalda delar av bäcksystemet. Fri vandring kan ske upp till Ebbgårde damm 16,2 km uppströms mynning.

Måltart: öring

Prioritet: 3

261. Snärjebäcken

6296298 1536688

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Lekplatsförbättring för vårlekande sötvattensarter i mynningsområdet.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 1

Kustområde 76077

Total areal: 334 km²
Areal inom Kalmar län: 334 km²
Total vattenareal: 0,03 km²
Antal sjöar i Kalmar län > 1 ha: 1 st (0,01 km²)

Kustområdet 76077 saknar sjöar till följd av vattnets tillbakadragande från högsta kustlinjen. Fiskvandring från kusten sker genom mindre vattendrag som mynnar i en grund morän-skärgård. Den mänskliga påverkan är stor med mycket jordbruksmark och flera tätorter, t ex Kalmar och Lindsdal. Viktiga sötvatten ur fiskevårdande synpunkt är Åbyån, Surrebäcken, Törnebybäcken och Kanalen. Vid Kalmar Dämme, Törnebybäcken, finns ett bra exempel på lyckad fiskevård för vårlekande sötvattensarter, främst gädda. För hela kustområdet är det föreslaget biotopvård för att gynna de vårlekande fiskbestånden och då framför allt genom bildande av våtmarker.

Inga lokaler/sjöar finns registrerade i Fiskeriverkets register över el- och sjöprovfisken (www.fiskeriverket.se).

Uppgifter om vandringshinder och åtgärdsplatser har i huvudsak hämtats från inventeringar av lek- och uppväxtområden för gädda och abborre utförda av Länsstyrelsen i Kalmar (Borger 2002; 2003).

262. Trälsöviken

6295651 1536110

Åtgärd: Biotopvård, övrig biotopvård. Trälsöviken är mycket grund och botten består av mjukt sediment. Kransalger är etablerad bottenvegetation medan omgivningarna domineras helt av bladvass. Vattenmiljön ger intryck av att vara kraftigt påverkad och en muddring av bottensedimentet skulle sannolikt vara positivt för fiskfaunan.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 4

263. Åbyån

6293110 1534158

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Vattensystemets storlek och olika biotoper ger goda förutsättningar för reproduktion hos kustlevande sötvattensfisk. Mynningsområdet utgörs av ett större våtmarks- och strandängskomplex som lämpar sig väl för att skapa översvänningsmarker.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 1

Åbyån. Foto: Tobias Borger

264. Surrebäcken**6290708 1533883**

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Det naturliga utloppet är sedan länge förändrat och förlängt via invallning. Mynningsområdet har större potential för vårlek vid bildande av ytterligare våtmarksområden. Objektet kan komma att ingå i ett eventuellt åtgärdsprogram för Tjurhagsviken (åtg. nr. 265).

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 1

265. Tjurhagsviken**6289668 1533135**

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Tjurhagsviken ingår delvis i Horsö- Värnsås naturreservat. Inre delar är mer eller mindre avsnörda genom uppgrundning och igenväxning av bladvass. Återskapa/förbättra kontakt mellan objektets vattenspeglar, Surrebäcken (åtg. nr. 264) och runt Norrö, Horsö samt Sörö.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 1

266. Törnebybäcken**6281838 1529872**

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Efter Kalmar Dämmes tillkomst har framför allt gädda lyckats utnyttjat området för lek via våtmarkens utlopp som är beläget strax uppström cykelväg mellan Kalmar och Ljungbyholm. Aktuell placering av ny våtmark är strax nedströms cykelvägen.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 1

267. Bo dämme**6281152 1529604**

Åtgärd: Fiskväg, omlöp. Bo dämme är en nyligen anlagd våtmark. Uppvandringsmöjligheter för gädda och abborre saknas och bör åtgärdas med ett omlöp.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 2

268. Ramsö flak**Lokal: Ekö****6280909 1529140**

Åtgärd: Biotopvård. Ramsö flak är en lagunliknande bildning med medeldjup på 0,5-1 m där stora områden med ren sedimentationsbotten förekommer. Målet med åtgärden är att åter-skapa och förbättra genomströmningen runt Ekö i objektets södra del.

Måltart: vårlekande sötvattensarter

Prioritet: 4

269. Aspöviken**Lokal: Norra Aspöviken****6280117 1528947**

Åtgärd: Biotopvård. Norra Aspöviken är till stora delar igenväxt med bladvass och säv. Bidragande orsak till igenväxningen kan vara den anlagda vägen till Aspö. Målet med åtgärden är att återskapa och förbättra genomströmningen runt Ekö och Aspö i objektets norra del.

Mållart: vårlekande sötvattensarter**Prioritet: 4**

270. Aspöviken**Lokal: Södra Aspöviken****6279629 1528787**

Åtgärd: Biotopvård. Södra Aspöviken är grund och har ett medeldjup på ca 0,5 m. Det är önskvärt att återskapa och förbättra genomströmningen runt Aspö i objektets södra del.

Mållart: vårlekande sötvattensarter**Prioritet: 4**

271. Kanalen**6278675 1527223**

Åtgärd: Biotopvård, lekplatsförbättring. Kanalen är ett 8,0 km långt dike med 5 m fallhöjd och där mynningsområdet är ett 0,3 ha stort vassområde. Huvudfåran är tydligt avgränsad. Uppvandring av gädda har bedömts vara möjlig ett flertal kilometer medan abborrens möjlighet till lek är begränsad till dikets bredare slutfas. Lekområdena skulle kunna förbättras genom att skapa översvänningsytor och våtmarker nära mynningsområdet.

Mållart: vårlekande sötvattensarter**Prioritet: 2**

Kanalen. Foto: Tobias Borger